

CALIFICAREA CONCURSULUI REAL DE INFRAȚIUNII

Vadim PRISACARI,
procuror în Procuratura
Anticorupție, doctorand ASEM și
USPEE „Constantin Stere”
<https://orcid.org/0000-0001-5414-6943>

SUMAR

În prezentul demers științific este abordat concursul real de infraționi, precum și regulile sale de calificare. Sunt tratate particularitățile sale caracteristice. Se face distincție între concursul real de infraționi și unele forme ale infraționii unice. Se arată că, în cazul concursului de infraționi cu conexitate etiologică, acțiunea (inacțiunea) inițială (săvârșită în scopul înlăturării comiterii unei alte infraționi) formează în sine o infracțiune distinctă, motiv pentru care, în această situație, suntem în prezența unui concurs de infraționi, dar nu a unei infraționi complexe. La calificarea unei singure infracționi (complexe) nu pot fi aplicate concomitent și regulile concursului de infraționi. Regulile concursului pot fi reținute doar dacă, alături de infracțiunea complexă, mai este comisă o infracțiune suplimentară.

Cuvinte-cheie: *concurs de infraționi, concurs real, reguli de calificare, infraționi cu conexitate, infracțiune complexă, practică judiciară.*

Legiuitorul moldav consfințește regula de bază la calificarea concursului de infraționi în art. 114 din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM [6]). La concret, dispoziția acestei norme prevede: „Calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infraționi, determinat la art. 33, se efectuează cu invocarea tuturor articolelor sau alineatelor unui singur articol din legea penală, care prevăd faptele prejudiciabile săvârșite [6]”.

Considerăm imperfectă această prevedere, întrucât evită să reflecte ipoteza concursului între infracțiuni prevăzute la litere diferite (în cazul articolelor formate din alineate și litere). Or, prevederea citată vizează doar ipoteza concursului între infracțiuni prevăzute la articole diferite sau la alineate diferite (în cazul articolului format din mai multe alineate). De exemplu, în cazul unui concurs între o infracțiune de corupere pasivă săvârșită de două sau mai multe persoane și o infracțiune de corupere

QUALIFICATION OF THE REAL MULTIPLE OFFENCES

SUMMARY

In this scientific research is approached the real multiple offences, as well as its qualification rules. Its characteristic features are outlined. A distinction is made between the real multiple offences and some forms of the single offense. It is shown that in the case of the multiple offences with a etiological connection, the initial action (inaction) (committed in order to facilitate the commission of another offence) constitutes in itself a distinct offence, reason for which, in this situation we are in the presence of a multiple offences, but not of a complex offence. When qualifying a single (complex) offense, the rules of the multiple offences cannot be applied at the same time. The rules on multiple offences may be applied only if, in addition to the complex offense, an additional offense is committed.

Key-words: *multiple offences, real multiple offences, qualification rules, connected offences, complex offence, judicial practice.*

pasivă comisă prin extorcarea remunerației ilicite la calificare urmează a fi invocate două litere ale unuia și aceluiași alineat (nu însă alineate diferite). La caz, calificarea trebuie făcută conform lit. b) alin. (2) art. 324 CP RM și lit. c) alin. (2) art. 324 CP RM.

De asemenea, sesizăm că prevederea de la art. 114 CP RM, implicit, vine să punteze pe regula de calificare a concursului eterogen și omogen de infracțiuni, evitând să reglementeze și ipoteza concursului între infracțiuni identice. Precizăm că o formulă asemănătoare era inserată în vechea dispoziție a normei de la alin. (1) art. 33 CP RM. După intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr. 277 din 18.12.2008 [28], în vigoare din 24.05.2009, a fost modificată dispoziția alin. (1) art. 33 CP RM. Legiuitorul, însă, a omis să modifice și dispoziția art. 114 CP RM. Dar, în vederea asigurării unei coerențe legislative, acest lucru se impunea. Din aceste considerente, se impune ca legiuitorul să modifice dispoziția art. 114 CP RM. Propunem următoarea formulă legislativă caracterizată prin conținut laconic, dar care cuprinde toate ipotezele posibile: „Calificarea, în cazul unui concurs de infracțiuni, se efectuează cu invocarea tuturor normelor care prevăd faptele prejudiciabile săvârșite”.

Suntem de părere că expresia „determinat la art. 33”, prevăzută în dispoziția art. 114 CP RM, este de prisos, motiv pentru care, în reglementarea propusă, am renunțat la ea. Este clar că regula de calificare consemnată la art. 114 CP RM este aferentă instituției concursului de infracțiuni, așa cum este reglementat la art. 33 CP RM.

De asemenea, considerăm că la legiferarea regulii generale privind încadrarea concursului de infracțiuni trebuie să se puncteze pe particularitatea vizând aplicarea tuturor normelor incriminatorii. Această particularitate este determinantă la calificarea concursului de infracțiuni. Respectiva particularitate este subliniată în doctrina autohtonă: „Regula de bază la calificarea concursului de infracțiuni rezidă în faptul că cel abilitat cu aplicarea legii penale, implicit cu calificarea infracțiunilor, va indica în actul procesual-juridic (ordonanța de pornire a urmăririi penale, ordonanța de punere sub învinuire, rechizitoriul, sentința de condamnare) toate articolele, după caz, alineatele, literele din partea specială a Codului penal care incriminează faptele infracționale concrete comise care intră în concurs, iar în cazul infracțiunilor neconsumate sau a celor săvârșite în participație, și a normelor din partea generală a Codului penal [29, p. 23]”.

Din teza doctrinară expusă mai sus reiese și o altă particularitate: posibilitatea invocării la încadrare a unor norme din Partea generală a Codului penal (normelor în materia participației și infracțiunii neconsumate (pregătirii și tentativei de infracțiune)). Aceași particularitate este scoasă în vizor de către T.I. Sozanskii [40, p. 16].

După această digresiune, în continuare ne vom focusa atenția spre investigarea particularităților calificării concursului *real* de infracțiuni. Pentru început, vom defini concursul real de infracțiuni și vom stabili particularitățile sale. Legiuitorul moldav s-a preocupat de această sarcină, definind forma dată a concursului de infracțiuni la alin. (3) art. 33 CP RM: „Concursul real există atunci când persoana, prin două sau mai multe acțiuni (inacțiuni), săvârșește două sau mai multe infracțiuni [6]”. Conform alin. (1) art. 38 din Codul penal al României, „există concurs real de infracțiuni când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană, prin acțiuni sau inacțiuni distincte, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna din ele [7]”. Legiuitorul leton definește astfel concursul real de infracțiuni: „Două sau mai multe fapte distincte săvârșite de aceeași persoană și care întrunesc elementele constitutive ale mai multor infracțiuni diferite (sublinierea ne aparține – *n.a.*) [5]”.

Accentuăm că, în corespundere cu legislația penală a Republicii Moldova, concursul real poate fi nu doar între infracțiuni diferite, dar și între infracțiuni de același fel (identice). Practica judiciară moldavă [20, 9, 14, 19] recunoaște forma concursului real între infracțiuni identice.

Din definiția concursului de infracțiuni, prevăzută la alin. (3) art. 33 CP RM, aflăm că această formă a concursului presupune realizarea *mai multor* acțiuni (inacțiuni). Particularitatea respectivă conferă fizionomie aparte acestei forme a concursului de infracțiuni. În esență, fiecare acțiune (inacțiune) realizată prezintă semnele unei componente de infracțiune.

Subsecvent, de regulă, în cazul concursului real, infracțiunile sunt comise la interval de timp diferit. Totodată, nu contează care este intervalul de timp între infracțiunile comise. Totuși, R. Cojocar precizează: „Pentru existența concursului real, nu interesează mărimea acestui interval, adică durata de timp care a trecut între săvârșirea infracțiunilor concurente. Important este ca acest interval de timp scurs între momentul săvârșirii celor două infracțiuni să nu fie egal cu termenul de prescripție prevăzut pentru infracțiunea respectivă [8, p. 18]”.

Intervalul dintre infracțiunile aflate în concurs poate fi extrem de mic (cea de-a doua infracțiune poate fi comisă imediat după săvârșirea primei infracțiuni). În acest caz, concursul real de infracțiuni nu trebuie confundat cu concursul ideal de infracțiuni. Ca excepție, nu este exclus ca acțiunile (inacțiunile) să fie realizate concomitent. De exemplu, făptuitorul procură ilegal droguri în condițiile în care, în același timp, purta ilegal o armă de foc. Constatăm că, în acest exemplu, făptuitorul săvârșește două infracțiuni diferite, dar în același timp. Totodată, infracțiunile sunt comise în baza unor acțiuni infracționale distincte, dar nu în baza aceleiași acțiuni. Purtarea și procurarea constituie acțiuni prejudiciabile cu conținut distinct.

L.Iu. Larina distinge următoarele varietăți ale concursului real de infracțiuni: a) concurs general – între infracțiuni care nu sunt interconectate, cu excepția subiectului; 2) concurs special – între infracțiuni interconectate [37, p. 50]. În cea din urmă categorie autoarea include: a) săvârșirea unor infracțiuni legate printr-un scop sau motiv unic. În esență, în aceste cazuri, săvârșirea unei infracțiuni fără săvârșirea celeilalte este fără sens; b) săvârșirea unor infracțiuni de către făptuitor atunci când una este comisă în vederea facilitării săvârșirii unei alte infracțiuni; ascunderii unei alte infracțiuni; ascunderii implicării în săvârșirea unei alte infracțiuni; precum și din motiv de răzbunare pentru rezistența opusă de către victimă în procesul săvârșirii unei alte infracțiuni [37, p. 50-51].

C. Bulai și B.N. Bulai enunță: „Nu interesează dacă între infracțiunile concurente există sau nu vreo legătură obiectivă, adică dacă pluralitatea de infracțiuni care formează concursul constituie în același timp și o conexitate. În practică asemenea situații se întâlnesc relativ frecvent, astfel încât concursul de infracțiuni prezintă două modalități, și anume concursul simplu, la care între infracțiunile care îl compun nu există legătură obiectivă (*in rem*), și concursul cu conexitate (caracterizat), format din

infracțiuni între care există o asemenea legătură [4, p. 523]”. Privitor la cea din urmă formă a concursului real, C. Sima consemnează: „Concursul cu conexitate sau caracterizat este format din infracțiuni între care există un raport de la infracțiune-mijloc la infracțiune-scop, de la cauză la efect. Această modalitate a concursului se poate prezenta sub două variante. Prima variantă constă în comiterea unei infracțiuni pentru a putea săvârși alta. [...] A doua variantă constă în săvârșirea unei infracțiuni pentru ascunderea alteia [33, p. 16-17]”. Apropos, concursul cu conexitate este legiferat în dispoziția alin. (1) art. 38 din Codul penal al României: „Există concurs real de infracțiuni și atunci când una dintre infracțiuni a fost comisă pentru săvârșirea sau ascunderea altei infracțiuni [7]”.

În legislația Republicii Moldova lipsesc reglementări similare, cu caracter explicit (bunăoară, ca în cazul României), deși doctrina [1, p. 66; 2, p. 77] distinge între concursul real simplu și concursul real cu conexitate. Implicit, această formă a concursului real de infracțiuni (*i.e.* concursul cu conexitate) este stipulată la lit. k) alin. (2) art. 145 CP RM (omorul intenționat comis cu scopul de a ascunde o altă infracțiune sau de a înlesni săvârșirea ei). Deși în textul altor articole nu este specificată o circumstanță agravantă similară, conchidem că această formă a concursului real de infracțiuni poate fi prezentă și în alte cazuri în care făptuitorul comite o infracțiune întru înlesnirea sau tăinuirea săvârșirii unei alte infracțiuni.

Cu privire la acest capitol, sesizăm mai multe explicații judiciare cazuale înscrise în textul unor hotărâri explicative ale Plenului CSJ: „Faptele săvârșite vor forma concurs de infracțiuni dintre: art. 175¹ CP RM și, respectiv, art. 171-175, 208¹, 208² CP RM, dacă persoana care i-a propus victimei o întâlnire, cu scopul săvârșirii împotriva acesteia a oricărei infracțiuni cu caracter sexual și, ulterior, săvârșește o asemenea infracțiune cu acea victimă” (pct. 21 din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală” nr. 17 din 07.11.2005 [24]); „Pentru existența circumstanței agravante prevăzută la lit. k) alin. (2) art. 145 CP RM este necesară și suficientă dovada scopului urmărit, indiferent dacă acest scop a fost atins sau nu. Dacă scopurile s-au realizat, va exista un concurs de infracțiuni între omorul prevăzut la lit. k) alin. (2) art. 145 CP RM și infracțiunea ascunsă sau înlesnită prin săvârșirea omorului” (pct. 5.10 din hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 CP RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [25]).

În unele cazuri, atestăm situații legislative comparabile cu ipoteza descrisă mai sus (atunci când făptuitorul comite un omor pentru a înlesni sau pentru a tăinu o altă infracțiune). Este cazul în care legislatorul prevede scopul în calitate de semn obli-

gatoriu, realizarea căruia ar putea constitui infracțiune în sine. În acest sens, B.B. Matliubov relevă că „scopul formează un semn ce poate demonstra existența unui concurs real în timp [38, p. 35]”.

Astfel, de exemplu, la art. 165 CP RM sunt specificate, *inter alia*, cu titlu alternativ, următoarele finalități pe care ar putea să le urmărească făptuitorul: exploatarea prin muncă sau servicii forțate; exploatarea în sclavie sau în condiții similare sclaviei etc. Pentru a califica cele săvârșite în baza art. 165 CP RM, nu interesează dacă scopul urmărit de făptuitor a fost sau nu atins. Contează ca făptuitorul să fi urmărit un asemenea scop. Tocmai de aceea atingerea scopului țintit poate determina o calificare suplimentară. În context, A. Tănase afirmă: „Exploatarea propriu-zisă în sclavie sau în condiții similare sclaviei depășește cadrul infracțiunii de trafic de ființe umane. Deci, reclamă calificare ca infracțiune aparte [34, p. 19]”. La caz, realizarea scopului traficului de ființe umane, constând în exploatarea în sclavie sau în condiții similare sclaviei, necesită calificare conform regulilor concursului de infracțiuni: în baza art. 165 și 167 CP RM. În acest caz, cele comise nu constituie altceva decât un exemplu de concurs cu conexitate.

Această formă a concursului de infracțiuni este întâlnită suficient de des în practica judiciară moldavă. Prezentăm câteva spețe în acest sens: „U.R., la data de 02.08.2019, aproximativ la orele 20:30, aflându-se în satul X., r-nul B., a pătruns în locuința lui V. și, la cerințele acesteia de a părăsi domiciliul, a refuzat categoric. Având scopul satisfacerii poftei sexuale, prin constrângere psihică și fizică exprimată în imobilizarea victimei cât și în aplicarea violenței fizice în scopul înlăturării opunerii rezistenței active din partea victimei, manifestată în răsucirea piciorului stâng a victimei, intenționat, contrar voinței victimei, a întreținut cu aceasta un raport sexual în formă obișnuită [13]”; „D.V., la data de 01.01.2020, aproximativ la ora 14:00, aflându-se la domiciliul său, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale, prin constrângere fizică, a imobilizat-o pe X., care în acel moment se afla la el în ospeție, a dezbrăcat-o forțat de lenjerie și, contrar voinței acesteia, a întreținut cu ea un raport sexual. Ulterior, D.V., cu scopul de a împiedica victima X. să sesizeze organele de drept despre săvârșirea infracțiunii, a încluiat cu cheia ușa de la intrare/ieșire a casei în care se aflau, pentru a împiedica victima de a se deplasa conform voinței sale, astfel privând-o de libertate pe X. până în data de 02.01.2020, orele 11.00, când victima a reușit să iasă din casă și să fugă [15]”. Concurs real cu conexitate a fost stabilit și în alte spețe jurisprudențiale [11, 18, 12, 10, 16, 7, 31, 32].

În prima speță atestăm următoarea varietate a conexității: făptuitorul comite o violare de domiciliu în vederea înlesnirii săvârșirii infracțiunii de viol. Respectiv, fapta de violare de domiciliu formează infracțiunea-mijloc, iar cea de viol – infracțiunea-scop. În cea de-a doua speță, atestăm o altă varietate a conexității: făptuitorul săvârșește un act de viol, după

care, în vederea *tănuirii* acestei infracțiuni, comite o privațiune ilegală de libertate. Respectiv, privațiunea ilegală de libertate figurează în calitate de infracțiune-mijloc, iar fapta de viol apare în postura de infracțiune-scop. În teoria dreptului penal [22, p. 331; 4, p. 523; 29, p. 26; 27, p. 177; 33, p. 15] prima formă a conexității este denumită conexitate *etiologică*, iar a doua – conexitate *consecvențională*.

Din perspectivă cronologică, concursul cu conexitate, în special cu conexitate etiologică (atunci când o infracțiune este comisă în vederea înlesnirii săvârșirii unei alte infracțiuni) comportă similitudini cu infracțiunea complexă (atunci când latura obiectivă a acesteia are și ea o natură complexă și infracțiunea absorbită apare pe post de acțiune secundară în conținutul infracțiunii complexe). Autoarea spaniolă E.-A. Escuchuri enunță: „Concursul cu conexitate etiologică presupune existența a două elemente (obiectiv și subiectiv): a) primul dintre acestea presupune existența unei conexiuni reale și obiective între două infracțiuni, astfel că săvârșirea uneia dintre ele (infracțiunea mijloc) servește în mod causal la săvârșirea celeilalte (infracțiunea scop); b) elementul subiectiv presupune planificarea săvârșirii unei infracțiuni pentru comiterea alteia [21, p. 15]”. C. Hrițcu observă: „Atât în cazul infracțiunii complexe cât și în ipoteza concursului real cu conexitate teleologică sau consecvențială există legături de natură obiectivă și subiectivă între infracțiuni, deoarece, în mod obiectiv și subiectiv, prima infracțiune joacă rolul unui mijloc sau rolul unei pregătiri ori înlesniri în vederea comiterii unei alte infracțiuni. O asemenea legătură între cele două infracțiuni este o legătură de mijloc-scop sau de pregătire și ușurare la executare. Astfel, prima infracțiune se înscrie în componentele lanțului causal a celei de-a doua infracțiuni, servind ca o condiție sau pregătire pentru cea de-a doua infracțiune [26, p. 80]”.

Într-adevăr, atât în cazul infracțiunii complexe cât și în cel al concursului cu conexitate etiologică identificăm următoarea legitate: este comisă o faptă (acțiune/inacțiune) în vederea săvârșirii unei alte fapte (acțiuni/inacțiuni). Deci, prima acțiune (inacțiune) este comisă pentru a facilita realizarea celei de-a doua acțiuni (inacțiuni). În situația infracțiunii complexe acțiunea (inacțiunea) secundară este comisă în vederea săvârșirii acțiunii (inacțiunii) principale. Totuși, în cazul infracțiunii complexe acțiunea (inacțiunea) comisă în vederea înlesnirii săvârșirii celeilalte acțiuni (inacțiuni) nu constituie infracțiune de sine stătătoare, ci parte componentă a infracțiunii absorbante. Cu alte cuvinte, infracțiunea absorbită formează conținutul acțiunii secundare. În schimb, în cazul concursului de infracțiuni cu conexitate etiologică, acțiunea (inacțiunea) inițială (săvârșită în scopul înlesnirii comiterii unei alte infracțiuni) formează în sine o infracțiune distinctă. În această situație suntem în prezența unui concurs de infracțiuni, dar nu a unei infracțiuni complexe.

Are perfectă dreptate C. Hrițcu atunci când menționează: „Comparativ cu concursul real cu conexitate în cazul infracțiunii complexe, infracțiunile componente sunt așa de strâns legate între ele încât acestea nu se pot despărți și devin două părți componente ale unei singure fapte [26, p. 80]”. Stabilind coraportul între infracțiunea complexă și concursul de infracțiuni, Gh. Graur susține: „Ceea ce particularizează infracțiunea complexă, în raport de concursul de infracțiuni, este, în primul rând, caracterul indispensabil al absorbției, în cazul infracțiunii complexe, și determinabilitatea faptei absorbite. Alături de aceste două criterii mai pot fi folosite și alte criterii subsidiare, cum ar fi conexitatea etiologică, simultaneitatea rezoluțiilor [23, p. 57]”.

Până la urma, în cazul concursului de infracțiuni sunt aplicate la calificare cel puțin două norme de incriminare. În contrast, în cazul infracțiunii complexe, o singură normă de incriminare este invocată.

Autorii ruși D.V. Bușkov și S.V. Pomezan enunță: „Multe articole din Partea specială a Codului penal prevăd componente de infracțiune cu semne calificative, ce cuprind în sine un „concurș”, *i.e.* instituie o răspundere agravată, ținând cont de acest „concurș” [35, p. 2]”.

În cadrul unui articol științific publicat anterior am demonstrat următoarele: „Calificarea unei infracțiuni complexe trebuie să se facă potrivit normei ce cuprinde infracțiunea complexă, nu însă potrivit normelor ce formează infracțiunea complexă; în cazul infracțiunii complexe faptele penale absorbite/reunite își pierd din individualitate, neputând fi reținute la calificare [30, p. 34-40]”.

Conchidem că la calificarea unei singure infracțiuni (complexe) nu pot fi aplicate concomitent și regulile concursului de infracțiuni. Regulile concursului pot fi reținute doar dacă, alături de infracțiunea complexă, mai este comisă o infracțiune suplimentară. Corespunzător, la încadrarea infracțiunii complexe trebuie făcut abstracție de norma ce cuprinde infracțiunea absorbită. Aceasta nu poate intra în concurs cu infracțiunea absorbantă, întrucât este dizolvată în conținutul acesteia.

Potrivit doctrinei, „gradul de pericol social al infracțiunii complexe este mai mare decât al fiecăreia din infracțiunile componente, întrucât printr-o asemenea faptă sunt puse în pericol ori se vatămă cel mai adesea mai multe obiecte juridice care prezintă în mod abstract un pericol mai redus decât al infracțiunii absorbante [26, p. 80]”. A.V. Naumov consideră logic acest fapt. Potrivit acestuia, „în caz contrar, se pierde din rostul formării infracțiunilor complexe, întrucât actul adițional dobândește un pericol social egal cu infracțiunea complexă (răspunderea pentru care este prevăzută ținând cont de acea faptă adițională) [39, p. 76-79]”.

Reiese că inadmisibilitatea încadrării în concurs este dictată de lipsa unei rațiuni, întrucât infracțiunea absorbită este deja inclusă în infracțiunea com-

plexă. În aceste condiții, este nejustificată calificarea celor comise în concurs: atât potrivit normei ce cuprinde infracțiunea complexă cât și potrivit normei ce cuprinde infracțiunea absorbită. O atare încadrare este în exces, făptuitorul urmând să răspundă penal mai mult decât i se cuvine. În consecință, este ignorat principiul legalității incriminării.

În altă privință, concursul real de infracțiuni urmează a fi deosebit de infracțiunea unică, comisă în baza unei intenții supravenite (survenite). La acest aspect, I. Botezatu relevă: „Intenția inițială se caracterizează prin aceea că făptuitorul prevede rezultatul acțiunii sau inacțiunii sale până a începe actul de executare. Dimpotrivă, intenția supravenită apare în procesul actului de executare (dar până la consumarea faptei), când făptuitorul, datorită circumstanțelor în care se comite fapta, prevede un alt rezultat decât cel inițial, luând hotărârea de a produce rezultatul supravenit [3, p. 105]”.

D.S. Cikin menționează: „O varietate a infracțiunii unice o constituie infracțiunea care, ca urmare a schimbării intenției făptuitorului, s-a transformat în altă infracțiune, de regulă, mai periculoasă din punct de vedere social. În acest caz, cele comise trebuie calificate în baza articolului Părții Speciale a Codului penal ce prevede răspunderea pentru infracțiunea mai periculoasă comisă [41, p. 10]”. Privitor la regula de calificare a unei atare infracțiuni, și D.lu. Kraev afirmă: „În cazul transformării unei infracțiuni în alta cele săvârșite trebuie calificate ca o singură infracțiune, dar nu ca concurs de infracțiuni [36, p. 69]”.

D.S. Cikin evidențiază unele reguli la încadrarea infracțiunii unice comise în baza unei intenții supravenite: „a) săvârșirea infracțiunii cu intenție; b) transformarea intenției este posibilă doar până în momentul consumării faptei infracționale inițiale; c) lipsește decalajul de timp între fapta inițială și cea ulterioară sau acest decalaj este unul nesemnificativ; d) transformarea unei infracțiuni în alta este posibilă, de regulă, doar dacă fapta inițială și cea ulterioară este îndreptată către unul și același obiect și către una și aceeași victimă (drept excepție, în unele cazuri, intenția poate suferi modificări nu doar în planul intensității urmării prejudiciabile, dar și în planul numărului victimelor); e) de regulă, cele comise sunt catalogate drept infracțiune unică atunci când o infracțiune mai puțin gravă este transformată într-o infracțiune mai gravă [41, p. 22-23]”.

Judecând *per a contrario*, în următoarele situații, conchidem că cele comise nu pot forma o infracțiune unică (săvârșită în baza unei intenții supravenite), urmând ca calificarea să se facă, de regulă, conform concursului de infracțiuni: a) intenția de a săvârși o nouă infracțiune apare ulterior consumării intenției inițiale, nu însă până la consumarea acesteia (e.g. cele comise trebuie încadrate în baza art. 151 și 145 CP RM în situația în care intenția de a comite omorul nu apare până la realizarea (consumarea) intenției

de a comite vătămarea gravă a sănătății persoanei, ci după consumarea acesteia (i.e. după consumarea infracțiunii de vătămare intenționată gravă a sănătății)); b) intenția inițială vizează lezarea infracțională a unui(ei) obiect/victime, în timp ce intenția ulterioară vizează lezarea infracțională a unui alt(e) obiect/victime (e.g. intenția inițială a făptuitorului constă în săvârșirea unui viol, în timp ce intenția ulterioară se exprimă în răpirea victimei). În acest caz, cele comise trebuie calificate: (i) conform normei ce incriminează infracțiunea comisă în baza intenției ulterioare în concurs cu pregătirea sau tentativa la infracțiunea care urma a fi comisă cu intenție inițială (dacă intenția inițială nu este dusă până la capăt din motive ce nu depind de făptuitor) sau (ii) în exclusivitate, conform normei ce incriminează infracțiunea săvârșită în baza intenției ulterioare (dacă făptuitorul a renunțat la intenția inițială din motive ce depind de el).

În concluzie, infracțiunea săvârșită în baza unei intenții supravenite (modificate) trebuie încadrată potrivit regulilor infracțiunii unice, ci nu a concursului de infracțiuni. Aceasta deoarece, în cazul dat, făptuitorul acționează cu o singură intenție (ci nu cu una nouă), dar care, din perspectiva conținutului și a îndreptării, suferă modificări.

Referințe bibliografice:

1. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. ș.a. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 656 p.
2. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. ș.a. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
3. Botezatu Ig. *Răspunderea penală pentru escrocherie*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2010. 162 p.
4. Bulai C., Bulai B.N. *Manual de drept penal. Partea Generală*. București: Universul Juridic, 2007. 678 p.
5. Codul penal al Republicii Letonia. <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Letonia-RO.html> (vizitat 10.04.2022).
6. Codul penal al Republicii Moldova, nr.985 din 18 aprilie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72-74. În vigoare din 12 iunie 2003.
7. Codul penal al României. <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Romania-RO.html> (vizitat 10.04.2022).
8. Cojocar R. Trăsăturile definitorii și formele concursului de infracțiuni potrivit Codului penal al Republicii Moldova. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare”, Științe juridice*, 2011, nr.XI(2), p. 15-20.
9. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 15 octombrie 2020. Dosarul nr. 1ra-1718/2020. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=16897 (vizitat 10.04.2022).
10. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 25 noiembrie 2020. Dosarul nr. 1ra-422/2020. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=17527 (vizitat 10.04.2022).

11. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 10 februarie 2021. Dosarul nr. 1ra-507/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=17925 (vizitat 10.04.2022).
12. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 februarie 2021. Dosarul nr. 1ra-247/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=17950 (vizitat 10.04.2022).
13. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2021. Dosarul nr. 1ra-565/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=17729 (vizitat 10.04.2022).
14. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 ianuarie 2021. Dosarul nr. 1ra-75/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=17907 (vizitat 10.04.2022).
15. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 03 martie 2021. Dosarul nr. 1ra-515/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=18118 (vizitat 10.04.2022).
16. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 martie 2021. Dosarul nr. 1ra-598/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=18374 (vizitat 10.04.2022).
17. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2021. Dosarul nr. 1ra-366/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=18282 (vizitat 10.04.2022).
18. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 21 aprilie 2021. Dosarul nr. 1ra-1065/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=18513 (vizitat 10.04.2022).
19. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 02 iunie 2021. Dosarul nr. 1ra-508/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=18934 (vizitat 10.04.2022).
20. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 13 octombrie 2021. Dosarul nr. 1ra-1500/2021. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=19630 (vizitat 10.04.2022).
21. Escuchuri E.-A. Formele concursului în dreptul penal spaniol. În: *Caiete de drept penal*, 2009, nr.4, p. 1-19.
22. Giurgiu N. *Legea penală și infracțiunea. Doctrină, legislație, practică judiciară. Ediție revizuită și adăugită*. Iași: Gama, 1996. 448 p.
23. Graur Gh. Analiza juridică a infracțiunii complexe în dreptul penal. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr. 6, p. 56-60.
24. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală” nr. 17 din 07.11.2005. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=349 (vizitat 10.04.2022).
25. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM)”, nr. 11 din 24.12.2012. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=318 (vizitat 10.04.2022).
26. Hrițcu C. Conceptul de infracțiune complexă în raport cu alte concepte asemănătoare. În: *Revista de Drept Penal*, 2013, nr. 3, p. 78-102.
27. Hrițcu C. Unitatea legală de infracțiune. Justificare teoretică și practică. În: *Revista „Pro Lege”*, 2015, nr. 3, p. 157-194.
28. Legea Republicii pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr. 277 din 18.12.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 41-44.
29. Martin D., Copețchi S. Calificarea concursului de infracțiuni. Partea I. În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.1, p. 23-28.
30. Prisacari V. Reguli de încadrare a infracțiunii unice complexe. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2022, nr. 1 (60), p. 34-40.
31. Sentința Judecătorei Hâncești, sediul Central, din 3 iunie 2020. Dosarul nr. 1-296/19. https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/d123e454-7f33-4824-a2ff-ec721689d6b7 (vizitat 10.04.2022).
32. Sentința Judecătorei Hâncești, sediul Central, din 26 martie 2021. Dosarul nr. 1-329/2020. https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/5af893b0-9cb3-4aa1-a33c-5df91f64dfe6 (vizitat 10.04.2022).
33. Sima C. Pluralitatea de infracțiuni. În: *Revista „Pro Lege”*, 2015, nr.1, p. 11-28.
34. Tănase A. Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 CP RM). În: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 2, p. 10-22.
35. Бушков Д.В., Помозан С.В. Уголовно-правовая оценка совокупности преступлений в толкованиях Пленума Верховного Суда РФ. В: *Научный журнал КубГАУ*, 2014, №104(10), с. 1-9.
36. Краев Д.Ю. *Множественность преступлений*. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский юридический институт (филиал) Академии Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2016. 120 с.
37. Ларина Л.Ю. К вопросу о понятии совокупности преступлений и ее видах. В: *Юридическая наука*, 2011, №1, с. 48-51.
38. Матлюбов Б.Б. *Совокупность преступлений: квалификация*. Ташкент, 2008. 72 с.
39. Наумов А.В. Совокупность в составных насильственных преступлениях: когда она есть и когда отсутствует. В: *Уголовное право*, 2014, № 5, с. 76-79.
40. Созанський Т.І. *Кваліфікація сукупності злочинів*. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Львів, 2009. 23 с.
41. Чикин Д.С. *Сложные единичные преступления: уголовно-правовая характеристика, проблемы квалификации и законодательного конструирования*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Краснодар, 2013. 32 с.

